

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Valerii Andreae Desselii Erotemata Ivris Canonici

Andreas, Valerius

Francofurti & Lipsiae, 1720

V. De Præbnedis & dignitatibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63277](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63277)

quemadmodum fieri videmus in p
beris? vel etiam *Panes diarii*, quod
bi hujusmodi portiones quotidianæ in
num distributione consistant: & qu
presentibus præcipiuntur, etiam *Præ
tiam vocant.*

De Præbendis & Dignitatibus.

TIT. V.

Præbendæ & Dignitates, cæteraque
neficia, sunt bona Clericorum et
na, quæ scil. Ecclesia illis supple
ratione ministerii Ecclesiastici, et
qui altari servit, de altari etiam
debeat:

c. 11. b. t.

1. *Quid nominis est Præbendæ.*

Præbendæ nomine venit hic generatim
quodlibet beneficium Ecclesiasticum.
& sumitur pro ipso titulo beneficii. Alio
proprie loquendo Præbendæ est Canonicæ
nica portio, quæ de communi bonorum
rum proventuumque Ecclesiasticorum
massa sumitur, & præbetur singulis
sua portione; unde & Præbendæ nomine
accipiturque pro patrimonio & redditibus
ipius beneficii, atque ita accessio quædam
est ad titulum Canonice.

*c. 8. 9. &
26. b. t.*

*Gonz. ad
R. 8. Can-
cell. §. 1. gl.
5. num. 4.*

1. In quo ergo differt Canonatus vel Canononia a Prabenda ?

Quod a Canononia, ut dixi, sit titulus ipsius beneficii, & quoddam jus spirituale nec in commercium cadat: Prabenda vero considerata in abstracto temporale quod significet. Ut tanquam diversa, Canonatus & Prabenda unum sine altero conferri possit, scil. Canonatus sine Prabenda, quamvis non sine spe & exspectatione proxime vacaturæ; & contra, per collationem Prabenda non videtur collatus Canonatus. Et tales Canonici (quibus quidem competit stallum in Choro, & vox in Capitulo; verum antequam adsequantur Prabendam, non participant de communibus redditibus, fructibus ac juribus Canonicalibus) *Canonici* appellantur & *Canonici in herbis*; quemadmodum Canonici præbendati dicuntur *Canonici in floribus*.

c. Dilectus
18. b. 1. &
c. Si Clericus
II.
cod. in 6.
Staphil. de
lit. grat. tit.
De form.
Honora-
Boet. Epo.
Heroic. qq.
lib. 6. num.
72. & 73.

3. Quid est beneficium Ecclesiasticum ?

Est jus perpetuum percipiendorum fructuum ex bonis Ecclesiæ dicatis, ratione ministerii Ecclesiastici, auctoritate Ecclesiæ constitutum. Nam ad hoc, ut sit beneficium Ecclesiasticum, & pro titulo Ecclesiastici beneficii conferri & haberi

bereri possit, debet spiritualizari, hoc
c. Regen- per Episcopum & Ordinarium loci
da & c. titulum beneficii creari & erigi. D
Noverint. esse jus perpetuum: quia hoc propri
X. q. 1. est beneficii Ecclesiastici, non con
 ad certum tempus, sed perpetuo, id
 ad vitam ejus, cui confertur. Nam
VVamesf. matrimonium spirituale, quod con
conf. 231. hitur inter beneficiatum & Ecclesiasti
n. 4. hoc t. perpetuum, ad instar matrimonii
 nalis.

4. Quotuplex est?

Beneficia Ecclesiastica varie dividuntur: in Secularia & Regularia; in Majora & Minora; in Curata & non Curata; in Simplicia, & non Simplicia; in Manualia & non Manualia; in Patrimonialia & non Patrimonialia; in Electiva & non Electiva.

5. Quae dicuntur Beneficia Secularia & Regularia?

c. pen. sup. Secularia vocant, quae Clericis laicis
de atat. & ribus, id est, nullam Religionem professis,
qual. pra- addicta sunt, & conferri solent
fic. Innoc. sunt Praepositurae, Decanatus, Capitulum
in c. 4. sup. catus, Capellania, in Ecclesia seculari
de offic. notandum Beneficium omne praesumptum
Archid. culare, nisi contrarium probetur.
 gularia vero, quae per Regulares seu Regularium

ligiosos regi consueverunt, idque vel ex fundatione, vel est institutione Ordinarii seu Superioris: vel ex consuetudine, præscriptioneve XL. aut plurium annorum, ut sunt Abbatia, Prioratus.

6. *Quæ Curata & non Curata; & quid Cura?*

Curata sunt; quibus incumbit cura & ars artium, regimen animarum, ut ait Innoc. III. Pont. Nomine *Cura* stricte accepto pro potestate ligandi & solvendi in foro pœnitentia. Alias late sumpta vox illa significat potestatem fori contentiosi, qualis est potestas excommunicandi, absolvendi, visitandi, cæteraque id genus faciendi, quæ ad morum correctionem pertinent, cujusmodi curam habent Archidiaconi, & alii inferiores Prælati. Beneficia, quæ potestatem fori pœnitentialis aut certam parochiam non habent, neque jurisdictionem aliquam, aut aliquid præcellentia, dicuntur non Curata seu Simplicia beneficia, ut Canonicatus, Cepellania.

7. *Quæ non simplicia & quid Dignitas, quid Personatus?*

Beneficia non simplicia sunt beneficia
M illa,

illa, quæ præter ministerium Ecclesiæ cum habent præminentiam ac rerum administrationem; eamque vel cum imperio & jurisdictione; ut Episcopatus, Canatus, vel Archidiaconatus &c. & hæc *Dignitas*, scil. præmentia quædam administratione vel jurisdictione.

sine jurisdictione, cum aliqua tamen præmentia sive prærogativa, v. gr. loci honorifici in Choro, in processionibus

Szaphil. de ut beneficium & officium Cantoris, *form. im-* saurarii &c. & tale beneficium vocatur *petr. §.* sonatus. Verum hac in re, quod scilicet *Transeo,* beneficium reputetur pro dignitate, vel *Rebus. in* quia non ubique eadem ratio dignitatis *Praxi be-* observatur, spectanda est consuetudo *nes. tit. de* jusque loci & Ecclesiæ. *secul. be-*

nes. n. 7.

8. Quæ Manualia?

Quæ ad nutum conferentis seu superioris, vel certo modo sunt revocabilia *Gonzal. u-* bi sup. gl. 5. occurrente saltem legitima causa. Quæ *§. 6. n. 6.* de sui natura præsumuntur esse beneficia omnia, nisi vel in fundatione, vel in decreto, a Sede Apostolica confirmato, vel aliter sancitum fuerit.

9. Quæ Patrimonialia?

Quæ conferri non possunt nisi Clericis *Gonz. gl. 9.* *§. 1. n. 3.* patrimonialibus.

patriæ, loci vel parochiæ alicujus originariis. Ut e diverso non patrimonialia, quæ cuilibet alteri, sive ex patria sive aliunde oriundo, recte conferuntur.

10. *Quæ Consistorialia?*

De quibus S. P. in suo consistorio, cum *Gomez ad R. de in-* interventu Cardinalium providere solet, *firm sig.* prout sunt Abbatia & quædam aliæ dignitates, tam seculares quam regulares. *q. 24.*

11. *Quod dicitur beneficium de Mensa?*

Quod est perpetuo incorporatum mensæ sive Episcopali, sive Abbatiali &c. Quod proinde nunquam vacare dicitur, nec in tali beneficio datur negligentia quoad provisionem.

12. *Quod item de Pertica?*

Quod secundum consuetudinem ad effectum *Gomez uti* permutationis faciendæ, fingi so- *sup. q. 19.* let, ut quando beneficium pingue cum tenui ac macilento, nulliusque fere momenti, adeoque cum non beneficio, fictæ & imaginariæ permutatur.

13. *Quod denique Monoculum?*

Quod Prælatus seu collator unicum duntaxat, habet conferendum. *Atta-* *men*
M 2

*Rot'a de-
cis. 40. de
re for. in
antiquit.* men non dicetur beneficium monocula
si præter unicum illud, cujus liberam
bet solus collationem, habeat prætere
multaneam cum alia persona, vel colle
aliorum beneficiorum collationem.

14. *Beneficii Ecclesiastici nomine an dicatur
venire Præstimonia?*

Distinguendum. Vel enim Præstimonia
seu Præstimoniales portiones dantur
in titulum perpetuum beneficii Ecclesiastici
habentque annexum aliquod obsequium
rituale: & dicendum ea venire nomine
beneficii, saltem large accepto hoc
*Staph. tit.
de for. ex
spectat §.* ne. Secus, si in titulum perpetuum
dantur; neque annexum habeant
onus aut servitium spirituale.
*Quinta
for. Gonz.
d. gl. 5. §. 2.
num. 10.* tem Præstimonia, seu portiones Præ
niales, fructus, census seu emolumenta
quæ detrahuntur a beneficio, & servit
dantur personæ alicui Ecclesiasticæ, absque
aliqua Ecclesia.

16. *An Personatus?*

Omnino, prout Personatus com
niter accipimus, nec aliud esse videtur
quam Præstimonia quædam seu Præ
stimoniales portiones. Suntque prout
tus Pastoribus, seu animarum curantibus

bus, e decimis aliisque Pastoralibus præ-
dii, atque emolumentis subtracti. Alias *Cuyck. in*
Personatus denotat munus personale, *Spec. con-*
quod in Ecclesiis parochialibus gerunt Cle-
rici, docendo & curando animas diœcesia-
norum, eisque impertiendo Sacramenta ad
salutem necessaria.

16. An & Vicaria?

Distinguendum & hic inter Vicarias *c. Ad has*
perpetuas, quæ dantur in titulum bene-
ficii, & sunt vere beneficia Ecclesiastica, *vid. Rebuf.*
& inter Vicarias temporales; quæ non *tit. de Vi-*
dantur in titulum, nec in perpetuum, sed *car. per-*
ad certum tempus, atque ita nec sunt ve-
re beneficia.

Gonz. S. 3.
n. 19. &
seqq.

7 An Commenda?

Distingue, ut ante, inter Commen-
dam perpetuam, ad favorem personæ &
ad vitam commendatarii, eam scil. esse *elect.*
beneficii titulum canonicum, nihilque
aut parum distare a reliquis provisioni-
bus beneficiorum: & inter Commen-
dam temporalem, ad utilitatem Ecclesiæ, *n. 2. & per*
ac commendatariorum temporalium, qui *tot.*
tanquam Vicarii temporales non possunt
dici habere titulum beneficii. Verum *Peck. ad c.*
commendatariorum hujusmodi nimia in *n. 27. De*

M 3

dul. R. I. in 6.

dulgentia (præsertim quando Clerico
 ulari beneficium regulare, Prælatu
 v. gr. conceditur in commendam) la
 damnosa est, & perniciem adfert Re
 Christianæ, quippe per quam cultus
 vinus diminuitur, religio Monastica,
 sente Pastore, debilitatur jus hospita
 tis petit.

18. *An Coadjutoria?*

Id quidem dicendum videtur, ex
 quod coadjutor vocetur etiam Pro
 tus, & ut talis curam habeat animam
 simulque plenam & liberam admini
 strationem, non tantum in temporalibus
 sed & in spiritualibus, proindeque be
 neficia Ecclesiastica conferre, ac benefi
 ciorum resignationes admittere possit
 bus tamen non obstantibus, si
 contrarium adferant, nimirum Coad
 jutoriam, quæ simpliciter datur, sine
 iura successione, non esse beneficium
 nec Coadjutorem dici aut esse vere be
 neficiatum, utique ad effectum Reg. VI
 Cancellariæ.

Gonz. gl. 5.
 §. 9. num.
 2. & seqq.
 Gonz. d.
 loco. n. 19.
 & seqq.

19. *Quibus modis acquiritur benefi
 cium?*

Duobus, collatione & Electione
 unde Beneficiorum Ecclesiasticorum
 dicuntur esse, Collativa, alia Electiva
 Co

Conferuntur beneficia simplicia, & quæ non sunt dignitates, ut Personatus, cura animarum &c. ipsaque collatione tribuitur plenum jus in beneficio. Per electionem mandantur dignitates Ecclesiasticæ, in quibus post electionem opus est confirmatione.

20. Quid est Collatio?

Est beneficii vacantis adsignatio gratuita, facta alicui Clerico ab eo, qui jus conferendi habet. Dicitur *gratuita*, ut excludantur pactiones simoniacæ.

21. Quotuplex est?

Duplex, Libera & non libera. *Libera* est, in qua is, qui conferendi potestatem habet, omnino liber est, non alligatus vel præsentationi, vel ulli nominationi ab alio factæ. *Non libera*, qua is, qui jus conferendi habet, conferre ei cogitur, quem patronus præsentaverit, vel alius nominaverit, ex privilegio S. Pont. ut Reges seu Principes & Universitates Studiorum, vel cui Pontifex mandaverit provideri de beneficio.

*c. 12. h. t.
Peck. ad
c. 1. num.
18. de R. I.
in 6.*

22. Qui conferendi Beneficia jus habent?

Imprimis S. Pontifex, qui in beneficiis concess.

M 4

Ec- prab.

c. 4. in f. de

Ecclesiasticis (quæ Christi patrimonium appellantur, cujus est Vicarius) plenam habet potestatem, quamvis eam regulariter non utatur: tum alii ordinarii collatores idque varie, pro consuetudine alia atque alia in singulis Ecclesiis. Quædam enim a solis Prælati, quædam Capitulis, quædam etiam a singulis Canonicis in turno consentientibus conferuntur. Secundum leges vero in Ecclesiis quidem cathedralibus collatio beneficiorum pertinet ad Episcopum, adhibito consensu Capituli: in collegiatis autem electio præsentatio ad Canonicatus & dignitates competit Prælato Ecclesiæ, ut Præpositus & Capitulo; institutio seu confirmatio Episcopum spectat.

c. 29. & c. 31. sup. De elect. & ibi Abbas c. 3. inf. de inst. & ibi Valen. §. 2. n. 5.

23. An & laico jus illud competere potest?

Nullò modo: quia collatio beneficiorum Ecclesiastici est juris spiritualis, cuius laicus est incapax. Quod vero in quodam conferendi videantur olim exercuisse, & etiamnum hodie exercere videamus Reges ac Principes quosdam, id in illis, quoad beneficia singularia & juris sui patronatus singulare est quippe qui simplici nudoque jure præ-

sentandi, patronis omnibus communi, c. *Dilectus*
 minime contenti, etiam conferendi pote- 34. *b. t.*
 statem quandam sibi vindicarunt. Id. *Boet. Epo.*
 que non alio titulo (quamvis eos plures *Heroic. qu.*
 allegare soleant, qui Regum hic causam *l. i. qui est*
 agunt, regaliumque juribus etiam jus hoc *Regalib. in*
 conferendi addi adscribunt) eos facere *pr. Gigas*
 potuisse putandum est, quam solius privi- *de Peas. q.*
 legii Pontificii, ex mera gratia ac beni- 21. *Abbas*
 gnitate: uti etiam nec alio titulo be- *in c. 36. §.*
 neficia sibi retinere possunt. Hinc enim *qui vero*
 legimus Galliarum Reges in Ecclesiis Turo- *b. t. Plac.*
 nensi, Pictaviensi, & alibi Canonicos esse, *in Catal.*
 & Carolum V. dum Aquisgranum coro- *Episc.*
 nandus properaret anno 1520. Trajecti ad *Leod.*
 Mosam in D. Servatii tanquam Canonicum,
 sacra amictum veste pensilique almufio,
 divinum cum aliis Canonicis cultum per-
 egisse: Hannoniarum item Comitissam Mon-
 tibus in primario templo Abbatissæ digni-
 tate illustrem esse.

(Potestatem conferendi beneficia Ecclesiastica
 Regibus ac Principibus competere *titulo solius*
privilegii Pontificii ex mera gratia ac benigni-
tate: arrogantius asseritur. Dolendum quidem
 est Pontifices successu temporis eorum potestate
 crescente, plurimum juris hac in re eripuisse Re-
 gibus ac Principibus: adeo ut Fridericus III.
 Imp. cum Nicolao V. Papa certa pacta iniverit

M 5

Anno

Anno 1448. quæ concordata Nationis Germanicæ appellari solent. Unde & jus primariarum quas vocant, precum, seu nominandi per idoneas ad beneficium Ecclesiasticum vacans conferendum, Ecclesiasticum, proprio quæ jure ad Imperatores pertinens & ab antiquis temporibus usurpatum, his quasi ex indulto demum concessum Pontificii tribuunt. Johannis a Chokier, Cathedralis Ecclesiæ diensis Canonici *Scholia in primariarum Imperatori Ferdinando II. a Paulo V. Papæ auctoritas.* Reseruarunt sibi etiam Pontificii diensis concordatis (quæ extant apud Goldast *constit. Imperial. tom. 1. pag. 207. & Cb. tract. sect. 5. pag. 51. & seqq.*) menses, in Papales nominatos, quibus si mors alicujus Canonici contingat, ipsi potestatem conferendi beneficium vacans habeant, oppositos mensibus sex reliquis Capitularibus, quorum aliquo cedat canonicus, collatio secundum statuta Ecclesiæ ad capitulum spectat. Verum, cum in nostris terris Pontificum potestas juxta conventionem Passaviensem & Pacem Osnabrugensem non admittatur, illi menses Papales non attinent, iisque omnis vis in bonis Statuum Augustanæ Confessionis Ecclesiasticis denegatur *Instrum. Pac. art. 5. 8. 5. vers. Was von den Dominaten.* Hac tamen addita limitatione: *In quorum autem Ecclesiasticorum bonorum immunitatum Capitulis utriusque religionis Capitulares & Canonici vigore pro se præfati terminum. (D. 1. Jan. An. 1624.)* certo utrinque non mero admittuntur, mensesque Papales id temporis in usu fuerunt, porro quoque si decretales Capitulares & Canonici ex numero Cathedralium definitio fuerint, obtineant, atque

executioni, casu eueniente, mandentur, modo
Papalis præbendis Capitulis immediate e Curia
Romana & tempore legitimo insinuetur. d. art. 5.
§. 5. vers. in welcher unmittelbaren.)

34. Quibus recte conferuntur Beneficia?

Clericis tantum, ordine, ætate, sapien- c. 2. 9. b. 1. 1
tia vitæ, morumque probitate idoneis,
qui velint & valeant Deo, & Eccle-
siæ gratum impendere famulatum, sive c. pen. eod.
nobiles sint, sive ignobiles, modo non c. 35. eod.
minores XVII. annis. Vallen. d.
§. 3. n. 4.

25. Rectene plura beneficia uni conferun-
tur?

Constat ei, qui dignitatem, vel per-
sonatum, vel curam animarum habet,
non posse aliam dignitatem, personatum,
vel curam conferri, neque in eadem, ne-
que etiam in diversis Ecclesiis. Adeo ut c. 13. cum
beneficium non simplex obtinens, per duob. seqq.
receptionem alterius similiter non sim- c. 18. b. 1.
plicis, ipso jure amittat primum; etiam c. de multa
altero spoliandus, si primum retinere 28. b. 1.
voluerit. Et ideo hæc non simplicia be-
neficia Interpretes vocant incompatibi-
lia: in quibus tamen dispensare S. Pont. d. c. 28. in
potest, & solet cum sublimibus & litera- fin.
tis personis.

26. Quid de beneficiis simplicibus statuen-
dum?

Verius

Verius est de jure, neque plura beneficia simplicia posse ab uno eodemque conneri & retineri absque dispensatione tum quia Canones indistincte loquuntur: tum etiam, quia beneficia simplicia residentiam requirunt personalem: tum denique quia multorum præbendarum invitatio ad dissolutionem & divagationem de Ecclesia infertur, cum certo animarum periculo. die vero ex inveterata consuetudine plura beneficia simplicia licite continentur & possidentur, etiam absque dispensatione.

e. 5. eod. tit.

Vide Val-

len. inf. tit.

De concess.

præb. §. 4.

De Clerico ægrotante vel debilitato.

TIT. VI.

De hoc dubitari poterat, an non cessaret officium, si debilitatus esset beneficio, cujus intuitu officium & ministerium suum obire non possent, quia supra dictum est, beneficia dari propter officium.

1. *Poteritne igitur Clericus ægrotans vel debilitatus privari suo beneficio?*

Non poterit; imo neque privari debet fructibus aut beneficii distributionibus quotidianis, quæ illi, ceteris